

AUDIOVISUELE FESTIVALS

HET CELEBREREN VAN FILM EN AUDIOVISUELE CREATIE

Festivals spelen een belangrijke aanvullende rol op het structurele audiovisuele aanbod in Vlaanderen. Ze werken met verschillende missies, zij het bijna altijd vanuit een artistieke, maatschappelijke en/of marktcorrigerende insteek. Een vertoning of bekroning op een filmfestival verleent een audiovisueel werk een zeker statuut en kan het in marktwaarde doen toenemen. Door de decennialange aangroei van festivals wereldwijd hebben echter enkel de zogenaamde A-festivals (Cannes, Venetië, Berlijn, Toronto, ...) nog echt zo'n aanwijsbaar effect. Toch betekent vertoning op kleinere festivals overal ter wereld altijd een artistieke bekrachtiging van een werk en kan het zorgen voor extra internationale visibiliteit.

Het begrip 'festival' is gaandeweg een containerbegrip geworden. Elk audiovisueel initiatief met een evenementieel karakter zoekt naar een invulling van het begrip, of het nu om een één- of meerdaags evenement gaat, en ongeacht de omvang van programma, locatie of bijkomende activiteiten. Wel bestaan er verschillende omschrijvingen en definities waarin steeds een aantal kenmerken terugkeren: een serie voorstellingen met een bepaalde periodiciteit en afgebakend in tijd en ruimte (hoewel meerdere locaties mogelijk zijn), vaak met de bedoeling het werk door een jury te laten beoordelen en desgevallend te bekronen, en meermaals met een internationaal karakter. Deze kerneigenschappen laten veel open: welk achterliggend doel heeft het festival? Streeft het ook een maatschappelijke meerwaarde na? Voorziet het in omkadering en hoe? In ontmoeting? Kennisverspreiding? Het stimuleren van het filmgebeuren en de interesse bij het lokale publiek? Voortgezette zichtbaarheid van het vertoonde werk, ook buiten de festivalcontext? Gebeuren de voorstellingen altijd in een filmzaal? Wat is de verhouding met de regio, op economisch en cultureel gebied? Hoe breed is de missie van het festival (educatie, jaarwerking, draagvlakversterking voor audiovisuele cultuur, ...)? De invulling van deze vragen levert heel uiteenlopende profielen op.

SOORTEN FESTIVALS

In zijn scriptie *Filmfestivals in transitie* (Gent, 2009) lijst Maarten Alexander een reeks manieren op om filmfestivals te kaderen en tegenover elkaar te positioneren. Wij grijpen de kans om de oefening te maken voor onze Vlaamse filmfestivals.

In de sector kan je een onderscheid maken tussen festivals die zich vrijwel exclusief tot professionelen richten en festivals die zich meer tot filmliefhebbers *an sich* richten. Geen enkel Vlaams filmfestival richt zich echter enkel tot professionelen, dit doen alleen de grote internationale festivals met filmmarkten, wereldpremières en wereldwijde media-aandacht.

Een andere mogelijke opdeling is die tussen zogenaamde 'generalistische' (Internationaal Filmfestival van Vlaanderen - Gent, Filmfestival Oostende) en meer specifieke festivals. Deze laatste brengen films uit een bepaalde streek (Afrika Filmfestival, Latijns-Amerikaans Filmfestival, Filmfestival Open Doek), in een bepaald genre of format (Internationaal Kortfilmfestival Leuven of IKL, Docville, Courtisane, Cimatics, Het Grote Ongeduld, Anima, het Brussels International Fantastic Filmfestival) of expliciet gericht naar een maatschappij- of sociodemografische groep (het Europees Jeugdfilmfestival van Vlaanderen, Film'on, Holebi Filmfestival).

Festivals plaatsen steeds audiovisueel werk in de kijker, maar er is een verschil tussen festivals met hoofdzakelijk producties die een distributeur hebben, en dus met het festival hun bioscoopcarrière lanceren¹, en festivals die hoofdzakelijk niet-gedistribueerd werk tonen dat door de zichtbaarheid in het festival misschien een verdeler of *sales agent* kan vinden² of een distributieprijz kan winnen. De proportie films die via deze festivals bioscoopdistributie vindt, is klein maar belangrijk. Bovendien komen vertoonde films na een tijd misschien niet in de bioscoop maar wel op dvd of Video on Demand (VoD) uit. In elk geval betekent de *screening* van een niet-gedistribueerde film op een festival een zeldzame vertoning op groot scherm, wat waardevol is voor de film (zichtbaarheid, soms ook financiële return) en voor de plek waar hij wordt vertoond (beschikbaarheid en diversiteit).

Nog een onderscheid kan gemaakt worden op basis van de uitstraling en het publieksbereik van een festival. Wereldwijd bestaan ruim tweeduizend filmfestivals, maar toch hebben er slechts een handvol het statuut van A-list³ van het FIAPF⁴ (waarvan de meest bekende ook de oudste zijn: Cannes, Venetië en Berlijn). Dat zijn de langspeelfilmfestivals met een echt globale uitstraling. Op een andere manier beschouwd worden ze ook *wholesale* festivals genoemd, in tegenstelling tot alle overige festivals die aan *retail* doen: naar de filmmarkten van die grootste spelers trekken alle *sales agents*, distributeurs en vertoners om films in wereldpremière te zien, aan te kopen en dan verder in eigen regio te verspreiden in bioscopen of op festivals (die doorgaans op hun beurt voor hun regio ook premièrevertoningen zullen vragen). Voor heel veel kleine films, waarvan vele geen nationale distributie vinden of die op een heel beperkt aantal kopieën uitkomen, betekenen deze wereldwijde *retail* festivals de facto een alternatieve mogelijkheid om internationaal vertoond en gezien te worden.

Naast de A-list bestaat een hele reeks festivals die ook van groot internationaal belang zijn: het Internationaal Filmfestival van Rotterdam, het IDFA (het Documentaire-

festival van Amsterdam), het animatiefilmfestival van Annecy, het kortfilmfestival van Clermont-Ferrand, FID (het Documentairefestival van Marseille), Lumière (Le Grand Lyon Film Festival), ... Maar ook Vlaanderen heeft festivals met een beperktere internationale of bovenregionale uitstraling: het Internationaal Filmfestival van Vlaanderen - Gent heeft veel bezoekers uit Nederland en Duitsland; Docville, IKL, Courtisane en Cimatics bereiken voor hun schaal een significant internationaal publiek van professionals. Alle andere festivals hebben een (boven)lokale of regionale uitstraling.

Deze opdelingen zijn een theoretische vereenvoudiging van de werkelijkheid. Het Internationaal Filmfestival van Vlaanderen - Gent is generalistisch en regionaal van uitstraling in zijn vertoningsprogramma, maar onderscheidt zich internationaal vooral door zijn aandacht voor filmmuziek⁵. Het IKL is een specifiek festival – gericht op kortfilm – maar beschouwt zich daarbinnen als een overzichtsfestival. Het brengt niet-gedistribueerd werk, maar kortfilm is vanuit zijn aard een niet-commercieel format en vindt bijna nooit bioscoopverdeling. Docville bakent zijn documentaire-insteek dan weer veel duidelijker af, met een nadruk op lange documentaires, cinematografie en filmisch werk (in tegenstelling tot bijvoorbeeld thema's, inhoud, ...)

In Vlaanderen is nooit ingezet op echt grote festivals of markten zoals Cannes, Berlijn, Milaan enz. Dit heeft te maken met onze kleine markt, maar ook met keuzes van festivals – het evenwicht tussen zich voldoende scherp profileren en tegemoetkomen aan wensen van sponsors – en subsidiënten – het verdelen van beperkte middelen over zoveel mogelijk kleine en middelgrote festivals, dan wel meer middelen te voorzien voor een scherpe selectie aan festivals.

VERSCHILLENDE ROLLEN EN FUNCTIES

Festivals kunnen een grote meerwaarde betekenen voor films en voor de filmsector in het algemeen, maar er bestaan belangrijke verschillen in schaal en uitstraling. Zowat elk festival biedt een publieke erkenning en appreciatie van het vertoonde werk, een ontmoetingsforum voor de sector met lezingen, professionele workshops, netwerkmomenten, extra media-aandacht voor films, en prijzen die films zowel op financieel als op publicitair vlak een stevige duw in de rug kunnen geven. Festivals bereiken grote publieksgroepen voor weinig vertoond werk, kleuren en verdiepen het aanbod en spelen een eigen beeldeducatieve rol. Ze ontwikkelen deskundigheidsbevorderende initiatieven voor de professionele sector (lezingen, workshops, ateliers, cursussen, masterclasses). Een echte *boost* aan de carrière van een film kunnen echter enkel de allergrootste festivals geven.

“Festivals are an extremely important part of a film’s life but there are so many festivals and they have no economic return. I have never doubted that festivals have a very important part to play but I don’t see them as a replacement for finding many different homes for a film in the landscape we now live in.”⁶

Een eigentijds festival neemt vaak nog andere rollen op dan het vertonen en omkaderen van audiovisueel werk. Sommige festivals hebben een rol te spelen in het imago-, handels- of toerismebeleid van een stad (Contour, Filmfestival Oostende). Andere kiezen ervoor zich niet te beperken tot hun eigen artistieke werking maar bevragen hun maatschappelijke verantwoordelijkheden. Ze doen inspanningen om de filmcultuur in

Vlaanderen te stimuleren, en de interesse van mensen in het audiovisuele levendig te houden. Ze tasten de mogelijkheden af om klein werk dat zelfs na vertoning op hun festival hoogstwaarschijnlijk geen bioscoopcarrière zal krijgen toch beschikbaar te houden. Voor beide doelen gaan ze partnerships aan met andere culturele organisaties en/of creatieve industrieën.

Daarnaast is het belangrijk dat organisaties niet enkel met film (of kortfilm, documentaire, animatiefilm, ...) bezig zijn maar dat er voldoende aandacht blijft voor beeldkunst en cross-over, en de veranderende plaats van het audiovisuele in de maatschappij. Hoort audiovisueel werk op het grote scherm en in cinemacontext, dan wel in installatievorm te zien te zijn? Welke plek kan het audiovisuele innemen als kunstvorm in de openbare ruimte? Waar ligt de scheidingslijn tussen audiovisuele kunst en het beeld op scherm dat overal gewoon aanwezig is? Verschillende internationale festivals zijn actief met deze vragen bezig – denk aan *Size Matters* op IFFR 2009: de vertoning van werk op kleine iPod-schermen en op enorme billboards in de stad – maar ook bij Vlaamse festivals wordt hierover nagedacht. *Contour*, de biënnale voor bewegend beeld in Mechelen, combineert een sterke toeristische *hook* (een stadswandeling met audiovisuele kunst op verschillende locaties in Mechelen) met een verdediging van beeldkunst – videowerk, installaties, beeld op scherm op onverwachtse plekken, werk dat vaak kampt met een weinig publieksvriendelijk en moeilijk imago. Verder werken onder andere ook *Courtisane* en *Cimatics* met audiovisuele kunst die buiten de cinema-zaal treedt. In het hoofdstuk 'Organisaties voor Audiovisuele Kunst' (zie pagina 81) bieden we een overzicht van het aanbod tussen *black box* en *white cube* in Vlaanderen.

UITDAGINGEN EN KANSEN

Vandaag werken festivals in Vlaanderen bijna allemaal voor een deel met subsidiegeld en kiest een groot deel van hen voor kleine producties die ze zichtbaarheid willen geven. Maar in de mate dat ze ook financiële partners tevreden moeten stellen en zich van (inter)nationale media-aandacht willen verzekeren, moeten ze soms een zeker rode-lopergehalte aanhouden en ook films voor een breder publiek programmeren. Bij de generalistische festivals speelt die spanning duidelijk. Ze moeten werken binnen een profitgerichte omgeving, met filmverdelers en producenten als partners, waarbij ze niet steeds vanuit hun eigen missie kunnen redeneren (het reveleren van werk, reflectie) maar moeten onderhandelen over *screening fees*, de kans op verkoop van het werk en de uitstraling van het eigen festival. Naarmate vaste schermen (bioscopen) verdwijnen, worden ze gaandeweg als structurele vertoners beschouwd en dat heeft gevolgen: hogere minimumgaranties waar hun inkomsten uit de vertoning van het werk niet steeds tegen opwegen. De *screening fees* schijnen in sommige gevallen heel hoog te liggen, en er bestaat geen referentiekader voor. Veelal gaan de *fees* van kleinere festivals integraal naar de *sales agent* en vloeit er niets naar de producent of maker terug. Bovendien bestaan bij onze filmfestivals collegialiteit en competitiviteit naast elkaar. Ook al hebben de meesten een uitgesproken eigen profiel, er circuleren altijd wel films die perfect passen op pakweg een Docville, een Internationaal Filmfestival Gent, een Open Doek en/of een Afrika Filmfestival. Filmverdelers, *sales agents* en producenten trachten voor de meer gegeerde films wel eens het onderste uit de

kan te halen. Hier ligt een uitdaging voor de sector: meer overleg en gezamenlijk tot richtbedragen komen.

Als alternatief voor een *screening fee* trachten festivals distributeurs of *sales agents* andere zaken aan te bieden: ze bekostigen de reis en/of het verblijf van de filmmakers om extra *media exposure* te genereren voor een film of organiseren ontmoetingsmomenten met het publiek. Het Internationaal Filmfestival van Vlaanderen - Gent biedt jonge makers in plaats van een *fee* soms de kans om voor of na de vertoning met het publiek in gesprek te gaan. Andere festivals komen met distributeurs overeen om enkel een *fee* te betalen als een film niet in de prijzen valt. Of de film wordt vertoond tijdens een *vipavond* voor een financiële partner en de distributeur haalt daar extra inkomsten uit.

Hoger werd gewezen op de kans die een verdergaand partnership met festivals vertoers kan bieden. De festivals kunnen echter ook onderling meer overleggen, bijvoorbeeld over een optimale Vlaamse filmfestivalkalender. De twee algemene festivals, Oostende en Gent, vallen vlak na elkaar; het Afrika Filmfestival vindt vlak vóór Docville en Open Doek plaats, en deze twee laatste zullen in 2011 in exact dezelfde periode worden georganiseerd. Hiernaast zouden ze kunnen streven naar een gezamenlijke internationale communicatie.

Festivals zijn van groot belang voor de diversiteit in en de verdieping van het audiovisuele aanbod in Vlaanderen. Ze vergaren organisatorische knowhow en inhoudelijke expertise en dragen bij tot de uitstraling van onze steden. In de mate dat steeds minder films na een festivalvertoning of -bekroning worden opgepikt voor een bioscoopcarrière – al zeker niet kortfilm of documentaire – zijn festivals meer gaan nadenken

Filmfestival Open Doek, Turnhout © Griet Hendrickx

of ze hier iets aan kunnen doen. Vooral voor producties die moeilijk uit te brengen zijn in het cinemacircuit doen ze inspanningen. Steeds meer nemen ze zelf een rol op als distributeur, hetzij naar het bioscoopcircuit toe, hetzij van het werk op dvd, hetzij via een VoD-platform – in partnership met een telecombedrijf, een onlineplatform, of onafhankelijk. Zowel Anima voor animatiefilm, Open Doek voor wereldcinema als Fonk voor documentaire en kortfilm nemen distributietaken waar en bundelen expertise over hun niche. Voor kortfilm maakt Fonk jaarlijks een dvd-compilatie met de hoogtepunten van de voorbije editie. Onder de roepnaam Filmfestival Delicatessen gaat die compilatie dan ‘op tournee’ langs een elftal partnervertoners: gesubsidieerde spelers, festivals en arthousebioscopen. Ook de documentaires van Docville toeren langs verschillende vertoners. Een minder rechtstreekse manier om films een duwtje in de rug te geven, is om een kwaliteitslabel te ontwikkelen en dat toe te kennen aan een selectie dvd’s die aangeboden worden in bibliotheken. Onder meer Open Doek en het circuit Zebracinema zijn hiermee bezig.

Terwijl sommige festivals betwijfelen of ze nog een rol te spelen hebben als distributeur, zijn de meesten overtuigd dat VoD nog vele te ontdekken kansen biedt. Voorlopig is de kennis bij traditionele vertoners en verdelers over VoD beperkt en is het zoeken naar robuuste businessmodellen. Partnerships met telecoms wegen financieel nog zwaar door in het voordeel van die laatste. Toch kan VoD een belangrijke rol spelen in het beschikbaar maken van audiovisueel werk. De kennis over businessmodellen, onderhandelingen, percentages en *partages* moet groeien. Hoe meer een festival zich vanuit zijn missie bekommert om beschikbaarheid en promotie van kleiner werk, en zich de financiële bewegingsruimte kan veroorloven om dat op een financieel gezonde manier te doen zonder er evenwel winsten uit te halen, hoe groter de kans dat hij met een of andere vorm van VoD-verspreiding bezig is. Want lucratief zijn VoD-experimenten van festivals of distributeurs vooralsnog niet gebleken. Ook voor de ondertiteling van content moeten nog knopen ontward (Vlaamse festivals, tweetalige markt – zeker voor Belgacom). Telecoms kunnen belangrijke kansen bieden aan weinig zichtbaar audiovisueel werk, de eerste experimentele partnerships zijn reeds gemaakt en soms terug ontbonden. Anderzijds zullen er enkel interessante mogelijkheden liggen waar – en zolang – beide belangen elkaar raken: die van het telecom-bedrijf als winstzoekende structuur (financieel, imagogewijs, ...) en die van het festival (zichtbaarheid, beschikbaarheid van werk). Dat maakt dergelijke samenwerkingen op langere termijn misschien kwetsbaar.

Naast partnerships met telecoms biedt ook het internet mogelijkheden voor VoD. Fonk beheert een website waarop documentaires en kortfilms voor download en vrij van DRM (*Digital Rights Management*) beschikbaar worden gemaakt. Betalen (4 – 6 euro) kan online of per gsm. Het blijft echter moeilijk om voldoende makers en producenten van zo’n platform te overtuigen. En het is niet zinvol als men enkel werk kan aanbieden dat reeds op dvd beschikbaar is of geen actualiteitswaarde meer heeft. Lancering en welslagen van het project zullen dus afhankelijk zijn van de bereidwilligheid van producenten en van financiële middelen.

Elk filmfestival heeft een of meerdere vertoners als locatie en uitvalsbasis, maar de overeenkomsten kunnen sterk verschillen. Ze kunnen gaan van zaalhuur – pittige of zachte prijzen – tot residenties waar een festival kantooruimte, ticketing, gedeelde communicatie-inspanningen e.d. ter beschikking krijgt, en daar een significante publieksverbreding en imagoboost tegenover weet te zetten. Gezamenlijke openings- en slotmomenten zijn dan logische opties, en vele win-wins zijn mogelijk. Ook is een trend naar decentralisatie van de festivalwerking naar andere plekken merkbaar.

Er kan ook meer worden samengewerkt met bibliotheken, scholen, verenigingen, ... Vele mogelijkheden worden reeds verkend, zoals dvd-wisselcollecties samengesteld door festivals of filmcircuits en ter beschikking gesteld van bibliotheken, of gezamenlijke thematische projecten die filmvoorstellingen, omkadering en tentoonstellingen combineren. Bibliotheken zijn steeds meer bezig met gemeenschapsvorming en ontmoeting. Het samen kijken naar of praten over film en ander audiovisueel werk past daar perfect in. Er zijn bruggen te bouwen naar andere geledingen in de maatschappij, naar andere uitingen van beeldcultuur en media, naar andere presentatieplatformen.

Verder hebben festivals ook op een breed educatief vlak een rol te spelen, en bevragen ze de invulling ervan. Omkadering van vertoonde films, workshops en seminaries zouden bijna als standaardpraktijken kunnen worden bestempeld. Daarnaast gaan festivals op zoek naar extra diensten voor specifieke doelgroepen: leerkrachten (Open Doek reikt een selectie films aan die reflecteren over hun beroep), jongeren (het actief betrekken van jeugd bij de festivalwerking, pasjes geven voor andere festivals, stimuleren tot filmbezoek in hun vrije tijd), kinderen (kinderjury's die in het kader van het Europees Jeugdfilmfestival films bekijken en samen bespreken) en het publiek meer algemeen (welke is de perfecte balans tussen de ontmoetings- en de omkaderingsfunctie van het festival, tussen ontmoeting en een glas in het festivalcafé en een Q&A?)

De meer maatschappelijk gerichte rollen en keuzes (spreiding, diversiteit, educatie, verdediging van audiovisuele cultuur, de brug naar andere kunst disciplines, ...) zijn niet de corebusiness van het traditionele filmfestival. Ze leunen dicht aan bij de missie van cultuur- en kunstcentra en andere culturele vertoners. Dat is een voordeel en een kans voor meer (en meer diverse) samenwerking rond een gedeeld doel en een gemeenschappelijke visie.

Wat in Vlaanderen in tegenstelling tot vele andere landen of regio's niet voorkomt, is dat festivals een rol opnemen ter ondersteuning van filmindustrieën in andere delen van de wereld. Hoewel dit bezwaarlijk nog als een *nieuwe* rol voor filmfestivals te bestempelen is, is het blijkbaar onontgonnen terrein in Vlaanderen.⁷ Het bekendste voorbeeld in onze contreien is wellicht het Hubert Bals Fonds⁸ van het IFFR, maar ook Cine en Construcción⁹, Cinétoile¹⁰ en de scenariosteun die het Filmfestival van Amiens uitvaardigt zijn waardevolle voorbeelden. Dergelijke hulpfondsen doen interessante ethische en ideologische discussies rijzen en doen organisaties nadenken over de presentatie van film en de omgang met verschillende publieken. Kunnen jongeren uit verschillende landen samen in een jury zetelen en kunnen ze iets leren over elkaars referentiekaders en manieren van kijken? Op welke manier kunnen films die elders tot stand komen en hier worden vertoond het best worden omkaderd?

Internationaal Kortfilmfestival Leuven (© Lies Staes)

“Screening a film at a film festival is not a means of getting a film to real exhibition; it is the real exhibition, (...) Festivals with big markets, such as Cannes and Berlin, provide the means for films to progress to international distribution. But (...) for many films the circuit of global festivals constitutes the complete significant lifespan of a film. In fact, extensive festival play may even undermine wider distribution for a film by servicing a significant part of the potential market. Distributors are increasingly demanding screening fees from festivals, believing that the balance of benefits from festival appearances has shifted. (...) Like every other area of film, the festivals are looking at how to reinvent themselves for a digital age. (...) The big idea – at least for the major festivals – is that they will eventually become distributors in their own right. (...) At Cannes, for example, the world’s press reviews the key competition films and those breakout market titles. For a couple of weeks on the Croisette, arthouse and European film is in the spotlight with all the energy that only a festival can generate. If those films are distributed online or through digital cinemas while the buzz is still strong, financial returns could be very great. But months later, when those titles are eventually released, the momentum has been lost. One could imagine Cannes becoming a global event in which the competition films are released day-and-date to digital cinemas and premium-rate VoD platforms. A decentralised global festival that is a beacon for cinema (...) Festivals have in recent times experimented with new distribution models at the margins. The pioneers are again in the US, where Sundance and Tribeca have both made significant moves. In Europe, on a small scale, Rotterdam has been trying to create its own crowd-funded production through its Cinema Reloaded programme. But the festival on the whole retains two functions: to act as a showcase, which might lead to the sale of a film to a sales agent, or to act as a means to an appreciative but specialist audience for certain titles.”¹¹

Audiovisuele en filmfestivals in Vlaanderen en Brussel

We maken we een oplisting van de audiovisuele festivals (film en audiovisuele kunst) in Vlaanderen en Brussel. Zoals we in de inleiding aangaven, is het begrip 'festival' rekbaar. We hebben getracht inclusief tewerk te gaan, maar we hebben ons toch aan een aantal beperkende criteria gehouden. Filmreeksen van structureel werkende organisaties (Terrasfilms van Cinema ZED, Zomerfilms van Vooruit, filmreeksen in filmhuis Klappei, zomerfilms in Beursschouwburg, PleinOPENair van Cinema Nova, Ciné Privé en Ciné Kadee van Circa, ...) zijn niet opgenomen. Ook overwegend Franstalige festivals in Brussel (Regards sur le travail, Polycule van de ULB, Écran Total in Arenberg, Festival Cinéma Méditerranéen, ...) zijn niet opgelijst.

Naam	Plaats	Periode	Website
Belgian Gay & Lesbian Film Festival	Brussel **	januari/februari	www.fglb.org
Offscreen	Brussel	februari	www.offscreen.be
Anima	Brussel **	maart	www.anima2011.eu
Europees Jeugdfilmfestival - Vlaanderen (JEFF)	Antwerpen **	maart	www.jeugdfilmfestival.be
Cinema Novo	Brugge	maart	www.cinemanovo.be
Courtisane	Gent	maart/april	www.courtisane.be
Japan Square	Gent	maart/april	www.japan-square.be
Afrika Filmfestival	Leuven	maart/april	www.afrikafilmfestival.be
Brussels International Fantastic Film Festival (BIFFF)	Brussel	april	www.biff.net
Filmfestival Open Doek	Turnhout **	april/mei	www.opendoek.be
Docville	Leuven	april/mei	www.docville.be
Brussels Film Festival	Brussel	juni	www.fffb.be
Âge d'Or/Filmvondsten	Brussel	juli	www.cinamatek.be
Contour	Mechelen	augustus/oktober	www.contourmechelen.be
Filmfestival Oostende	Oostende	september	www.filmfestivaloostende.be
Cimatics	Brussel	september/oktober	www.cimatics.com
Internationaal Filmfestival van Vlaanderen - Gent	Gent	oktober	www.filmfestival.be
Pink Screens Festival	Brussel	oktober	www.pinkscreens.be
Razor Reel	Brugge	oktober/november	www.razorreel.be
Filem'on	Brussel	oktober/november	www.filemon.be

Naam	Plaats	Periode	Website
Latijns-Amerikaans Filmfestival	Antwerpen	november	www.latinofilmfestival.be
Het Grote Ongeduld	Brussel **	november	www.hetgroteongeduld.be
Holebi Filmfestival	Leuven	november	www.holebifilmfestival.be
Festival van de Vrijheid	Brussel	november	www.festivaldeslibertes.be
Festival Perspectief	Antwerpen	november	www.festivalperspectief.be
Internationaal Kortfilmfestival Leuven (IKL)	Leuven	december	www.kortfilmfestival.be

*** Filmfestivals als Belgian Gay & Lesbian Film Festival, Filmfestival Open Doek, Europees Jeugdfilmfestival, Anima en Docville werken steeds meer gedecentraliseerd en organiseren of faciliteren (sub)festivals op andere locaties.*

- 1 Het Brussels Film Festival was vroeger een initiatief van distributeurs om hun films in de kijker te zetten. Het ter ziele gegane Festival voor de Belgische Film in Antwerpen bood een platform aan nationale films, een rol die het filmfestival van Oostende nu opneemt voor de Vlaamse film.
- 2 Dit is zo voor veel films binnen Docville, Filmfestival Open Doek en het Internationaal Filmfestival van Vlaanderen - Gent.
- 3 Naast deze 'Grote Drie' dragen ook de volgende een A-statuuat: Toronto, Shanghai, Moskou, San Sebastián, Montréal, Locarno, Karlovy Vary, Mar del Plata, Caïro en Tokyo.
- 4 Fédération Internationale des Associations de Producteurs de Films (<<http://www.fiapf.org>>).
- 5 Voornamelijk het live brengen van filmscores door het Brussels Philharmonic.
- 6 Michael Gubbins citeert Keith Griffiths in *Illumination Films*, Rotterdam, 2010, p. 29.
- 7 Er is een aanzet geweest door Cinema Novo, maar het initiatief was geen lang leven beschoren.
- 8 Het Hubert Bals Fonds verschaft werkbeurzen aan filmprojecten van makers uit Azië, het Midden-Oosten, Oost-Europa, Afrika en Latijns-Amerika in verschillende fasen van hun totstandkoming. In ruil vraagt het de distributierechten voor vertoning in Nederland. Hubert Bals ondersteunt ook mobiele arthouse-initiatieven in o.m. Uruguay, Argentinië en Brazilië.
- 9 Cine en Construcción is een prijs die bestaat uit postproductie- en promotie-ondersteuning aan films uit Latijns-Amerika. Het is een partnership van het Internationaal Filmfestival van San Sebastián en het Latin American Film Festival Toulouse en een reeks organisaties (het CICAIE, het CNC, Europa Distribution, ondertitelingsbedrijven, ...) die ondersteunende diensten verlenen.
- 10 <<http://www.cinetoile.eu>>: promotie van de distributie van films van Afrikaanse origine doorheen Afrika (een mobiele cinema).
- 11 GUBBINS, M., *Digital Revolution: the Active Audience. A Cine-regio Report on the Future of Film Distribution*, in collaboration with Filmby Aarhus (2010), p. 28.